

Urszula Patocka-Sigłowy

Załącznik nr 2 do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego

## AUTOREFERAT

**1. Imię i nazwisko:** Urszula Patocka-Sigłowy

**2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej**

- **1995** – tytuł magistra filologii rosyjskiej; Uniwersytet Gdański, Wydział Filologiczno-Historyczny, Instytut Filologii Słowiańskiej; studia magisterskie na kierunku filologia w zakresie filologii rosyjskiej (promotor pracy magisterskiej: dr hab. Janina Bartoszevska)
- **1999** – tytuł magistra ekonomii; Uniwersytet Gdański, Wydział Ekonomiczny; studia magisterskie na kierunku stosunki międzynarodowe w zakresie handlu zagranicznego (promotor pracy magisterskiej: prof. dr hab. Antoni Makać)
- **2003** – stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa na podstawie rozprawy pt. *Problemy przekładu wybranej terminologii Unii Europejskiej (na podstawie dokumentów w języku polskim, rosyjskim i angielskim)* nadany uchwałą Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 12 czerwca 2003 roku

Promotor: dr hab. Janina Bartoszevska, prof. UG

Recenzenci: dr hab. Marcelina Grabska, prof. UG, prof. dr hab. Jan Franciszek Nosowicz

### 3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

- 10.11.1995 – 06.11.2003 asystent w Zakładzie Języków Wschodniosłowiańskich Instytutu Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Gdańskiego
- 01.10.2003 – 30.09.2012 wykładowca w Sopotkiej Szkole Wyższej (wcześniej Wyższa Szkoła Finansów i Rachunkowości w Sopocie) – kierownik Katedry Nauk Społecznych i Politycznych
- 07.11.2003 roku do chwili obecnej – adiunkt w Instytucie Rusycystyki i Studiów Wschodnich Uniwersytetu Gdańskiego

### 4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311)

#### a) tytuł osiągnięcia naukowego

monografia *Komunikowanie polityczne w Rosji. Specyfika dyskursu prezydenckiego*

#### b) autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy

Urszula Patocka-Sigłowy, *Komunikowanie polityczne w Rosji. Specyfika dyskursu prezydenckiego*, Gdańsk 2019, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, ss. 444, ISBN 978-83-7865-789-7

Recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Ewa Maj, dr hab. Oksana Małysa.

#### c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

We wskazanej jako osiągnięcie naukowe monografii postawiłam sobie za cel ukazanie rosyjskiej prezydentury przez pryzmat procesu komunikacji. Punkt wyjścia tych badań wyznaczyło pytanie o rolę różnych typów wystąpień publicznych w rzeczywistości społecznej i politycznej współczesnej Rosji.

Dyskurs polityczny jest integralnym elementem każdego nowoczesnego społeczeństwa. Stał się on obiektem zainteresowania badaczy reprezentujących różne dyscypliny naukowe. W jego analizie wyróżnia się między innymi podejście filologiczne, politologiczne, socjopsycholingwistyczne, hermeneutyczne. Interdyscyplinarność dyskursu politycznego jako przedmiotu badań łączy się ze zróżnicowaniem metodologii wykorzystywanych do jego analizy. W badaniach tych można znaleźć techniki charakterystyczne dla lingwistyki i politologii, a także dla mediolingwistyki, socjolingwistyki, analizy dyskursu, retoryki, kultury języka, lingwokulturologii, psycholingwistyki, dziennikarstwa, teorii i praktyki oddziaływania językowego, badań gatunków, komunikacji międzykulturowej.

**Rosyjski dyskurs polityczny, a przede wszystkim dyskurs prezydencki, nie należą do tematów często podejmowanych przez polskich badaczy.** Dotychczas powstało niewiele prac naukowych poświęconych tej tematyce, są wśród nich np. studia Gabrieli Dudek-Waligóry, Adama Jaskólskiego, Marty Noińskiej, Żanny Sładkiewicz i Roberta Szymuli. Prezentowana **praca jest próbą uzupełnienia luki w polskich badaniach nad rosyjskim dyskursem prezydenckim.**

Podjęty w monografii temat zasługuje na uwagę z kilku powodów. Przede wszystkim, jest to zagadnienie bardzo istotne w kontekście uwarunkowanych historycznie i geopolitycznie zainteresowań Polaków wydarzeniami toczącymi się w Rosji. Odpowiedzią na to zainteresowanie są doniesienia medialne, które w szczególny sposób prezentują wizerunek Rosji i rosyjskich polityków, a zwłaszcza rosyjskiego prezydenta. Jest to związane z wyjątkową rolą, jaką pełni osoba sprawująca tę funkcję: postrzegana jest ona przez społeczeństwo rosyjskie w sposób specyficzny, uwzględniający model władzy carskiej, scentralizowanej, osadzonej w kulturze łączącej w sobie różne tradycje. **Rosyjski dyskurs polityczny jest** w związku z tym **zjawiskiem unikalnym**, które warto badać w sposób systemowy i możliwie szeroki, uwzględniający różne konteksty.

Przedłożona monografia składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy z nich jest próbą przedstawienia różnorodnych definicji terminu „komunikowanie polityczne”. Pojęcie to jest definiowane różnie w zależności od konkretnej sytuacji historycznej, stosunków społecznych i politycznych, kultury politycznej oraz interesów, które polityka ma realizować. W omawianym opracowaniu wykorzystano szeroką syntetyczną definicję komunikowania politycznego zaproponowaną przez Bogusławę Dobek-Ostrowską („komunikowanie

polityczne to proces, który: stanowi wycinek olbrzymiego pola naturalnego komunikowania międzyludzkiego; zachodzi w określonej przestrzeni komunikacyjnej [...]; obejmuje konkretną zbiorowość ludzką; odbywa się na mikropoziomie [...], mezopoziomie [...] oraz makropoziomie [...]; wykorzystuje wszelkie dostępne kanały komunikacyjne [...]; jest komunikowaniem formalnym; ma na celu publiczne przekazywanie i wymianę komunikatów o polityce między aktorami politycznymi, tworzącymi politykę i obywatelami, których tworzenie polityki dotyczy, przy włączeniu na szeroką skalę mediów masowych odpowiedzialnych za przedstawienie tej polityki; jest dwukierunkowy i przebiega od aktorów do obywateli i od obywateli do aktorów”<sup>1</sup>). W dalszej części rozdziału zaprezentowano także koncepcję, która pozwoliła Tomaszowi Gobanowi-Klasowi wyodrębnić cztery rodzaje komunikowania politycznego: komunikacja elitarna, komunikacja hegemoniczna, komunikacja petycyjna, komunikacja asocjacyjna<sup>2</sup>. Poddane analizie w niniejszej pracy teksty są reprezentatywne dla komunikacji hegemonicznej (prezydent jako przedstawiciel rządzących kieruje komunikat do obywateli – rządzonych), uzupełnionej elementami komunikacji petycyjnej (obywatele, wykorzystując dostępne im środki, mogą skierować pytania do przedstawiciela władzy).

W rozdziale pierwszym zostały zaprezentowane także badania z zakresu komunikowania politycznego prowadzone przez naukowców w Polsce i w Rosji. Tematyka przytoczonych opracowań dowodzi, jak bardzo rozszerzają się w ostatnich latach horyzonty lingwistyki, jak dużą rolę zaczyna w nich odgrywać wiedza pozajęzykowa. Treści zawarte w rozdziale pierwszym dowodzą, jak mocno zróżnicowane są badania nad komunikowaniem politycznym w Rosji. Warto podkreślić, że wśród polskich badaczy źródła te są rzadko przywoływane.

W związku z tym, iż badania nad komunikowaniem politycznym, jak wskazano wyżej, mają interdyscyplinarny charakter, w rozdziale drugim monografii zaprezentowano prawne, społeczno-historyczne i psychologiczne aspekty władzy prezydenckiej w Rosji. Szczególną uwagę zwrócono na pozycję prawnoustrojową prezydenta i jego rozbudowane kompetencje. Ze względu na fakt, iż dyskurs prezydencki to wytwór pracy nie tylko samego prezydenta (prezydenta jako jednostki) ale również sztabu jego współpracowników (prezydenta jako instytucji) poruszony został także temat administracji prezydenckiej. W rozdziale tym podjęto

---

<sup>1</sup> B. Dobek-Ostrowska, *Komunikowanie polityczne i publiczne*, Warszawa 2006, s. 155.

<sup>2</sup> T. Goban-Klas, *Wstęp*, [w:] B. McNair, *Wprowadzenie do komunikowania politycznego*, tłum. D. Piontek, Poznań 1998, s. 9.

również próbę krótkiego wyjaśnienia fenomenu popularności prezydenta w społeczeństwie rosyjskim. W Polsce dość powszechnie nie rozumie się tego zjawiska i w związku z tym jest ono mylnie interpretowane.

Na kształt systemu politycznego oraz jego charakter wpływa szereg elementów. Zalicza się do nich przede wszystkim historię i kulturę polityczną. Za istotne składniki kultury politycznej uznaje się wzorce zachowań i tradycję polityczną. Są one przekazywane z pokolenia na pokolenie, a ich przyswajanie zależy w dużym stopniu od atrakcyjności tych symboli oraz zapotrzebowania społecznego<sup>3</sup>. Na przestrzeni wieków wzorce zachowań były wyznaczane w Rosji przez rządy autorytarne. Prawo było stanowione zgodnie z wolą panującego, który nie podlegał żadnej kontroli. Stąd wywodzi się silna pozycja prezydenta we współczesnej Rosji. Nawet konstytucja wyniosła prezydenta bardzo wysoko w hierarchii władzy. Jednak niezależnie od konstrukcji przepisów konstytucyjnych przyznających prezydentowi największy wpływ na władzę w państwie, jego pozycję wzmacniają zakorzenione w mentalności rosyjskiej oczekiwania społeczne kreujące obraz silnego przywódcy.

Analizując historię Rosji, można zauważyć, że źródłem legitymizacji silnej i spersonalizowanej władzy w Rosji było dążenie do budowy i utrzymania imperium. Idea mocarstwowości przejawiała się tam we wszystkich projektach ideowych. Dlatego rosyjska elita polityczna jest dziś przesiąknięta filozofią mocarstwowości, której istotę stanowi przywiązanie do patriotycznego sloganu, że Rosja jest i pozostanie wielka.

Rosjanie popierają rządy silnego prezydenta, gdyż obok stabilizacji gospodarczej państwa przywraca on Rosji historyczną pozycję mocarstwa w regionie i na świecie. Rosja ciągle umacnia swoją obecność na arenie międzynarodowej, a to z kolei powoduje, że pomimo licznych działań prezydenta (szczególnie Władimira Putina) w kierunku ograniczenia demokracji, był i jest on uważany przez Rosjan za jedyne gwaranta Wielkiej Rosji – imperium, które, pomimo spektakularnego upadku, podniosło się i nadal pozostaje najważniejszą ideą łączącą Rosjan<sup>4</sup>.

Obowiązujący w Rosji system polityczny jest efektem autorytarnej tradycji i kultury politycznej społeczeństwa rosyjskiego a także potrzeby silnego ośrodka kierowniczego, który

---

<sup>3</sup> E. Zieliński, *Nauka o państwie i polityce*, Warszawa 2006, s. 249-252.

<sup>4</sup> S. Gardocki, *Instytucja prezydenta w polityce Federacji Rosyjskiej*, Toruń 2009, s. 303.

zapewnia realizację przemian i przeciwstawia się rozpadowi państwa<sup>5</sup>. Ten silny ośrodek kierowniczy to także właściwa dla Rosji osobowość przywódcy pełniącego najważniejszą funkcję w państwie.

Rozdział trzeci monografii zawiera przegląd funkcjonujących w polskich i rosyjskich opracowaniach definicji terminów istotnych dla analizy wystąpień prezydenta: „dyskurs”, „tekst” i „gatunek” (autorstwa m.in. Michaiła Bachtina, Anatolija Baranowa, Jerzego Bartmińskiego, Jerzego Bralczyka, Anatolija Czudinowa, Stanisława Dubisza, Janiny Frasz, Jeleny Kazakiewicz, Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej, Bogdana Walczaka, Aleksandra Wilkonia). Ostatnia część tego rozdziału dotyczy metodologii gatunkowej analizy dyskursu prezydenckiego. Zostały w niej ujęte przede wszystkim mało znane w Polsce ustalenia badaczy rosyjskich, które **pozwoły na uzyskanie dodatkowej perspektywy badawczej**.

W rozdziale czwartym znalazła się analiza wybranych wystąpień prezydenta Federacji Rosyjskiej z perspektywy lingwistyczno-genologicznej z uwzględnieniem czynnika kulturowego i pragmatycznego.

Aby pokazać autonomię gatunków funkcjonujących w ramach rosyjskiego dyskursu prezydenckiego w pracy została przeprowadzona **analiza lingwistyczno-genologiczna polegająca na prezentacji wzorców gatunkowych** uwzględniających aspekt pragmatyczny (cel komunikacyjny, autor tekstu, obraz nadawcy i obraz adresata, relacje między nimi), aspekt strukturalny (segmenty tekstu, ich kolejność, relacje między segmentami), aspekt poznawczy (wydarzenie wiodące, tematyka i sposób jej przedstawienia, wartość informacyjna i perswazyjna), aspekt stylistyczny (zawartość językowa tekstu, formy argumentacyjne, eksplikacyjne). **Zaproponowałam schemat analizy gatunku składający się z następujących elementów:**

1. Definicja analizowanego gatunku.
2. Charakterystyka czynników pozajęzykowych wywierających wpływ na analizowany gatunek.
3. Opis ramy pragmatycznej gatunku (nadawca, odbiorca, cel komunikacyjny, wydarzenie wiodące).

---

<sup>5</sup> R. Lisiakiewicz, *Polityka Rosji wobec Polski za prezydentury Władimira Putina (2000-2008)*, Toruń 2001, s. 12.

4. Charakterystyka modelu gatunkowego (kompozycja gatunku, zawartość semantyczna, elementy językowe oraz opis wiodących strategii i taktyk komunikacyjnych).
5. Miejsce analizowanego gatunku w znanych typologiach gatunku.

Materiałem do analizy były cztery gatunki wystąpień prezydenckich. Trzy z nich – orędzia inauguracyjne, orędzia noworoczne i orędzia do Zgromadzenia Federalnego – występują również poza Rosją. Natomiast czwarty z analizowanych gatunków – organizowane na szeroką skalę telemosty Władimira Putina – jest znany wyłącznie w Rosji.

Przedmiotem analizy stały się orędzia inauguracyjne wygłoszone przez Prezydenta Federacji Rosyjskiej w latach 2000, 2004, 2008, 2012; prezydenckie orędzia noworoczne i coroczne orędzia prezydenta do Zgromadzenia Federalnego wygłoszone przez Władimira Putina i Dmitrija Miedwiediewa począwszy od 31 grudnia 1999 roku (uwzględniono noworoczne orędzie wygłoszone przez Władimira Putina przed rozpoczęciem pierwszej kadencji) aż do 1 marca 2018 roku (coroczne orędzie do Zgromadzenia Federalnego wygłoszone pod koniec trzeciej (formalnie pierwszej) kadencji). W ten sposób analizą objęte zostały trzy kadencje Putina i jedna kadencja Miedwiediewa. Ostatnia część rozdziału czwartego poświęcona jest wspomnianym wyżej telemostom Władimira Putina. Ten gatunek został wybrany do analizy ze względu na jego unikalny charakter. Telemosty są formą komunikacji, która nie funkcjonowała w przestrzeni rosyjskiej przez prezydenturą Putina. Nie jest ona również zbyt często wykorzystywana przez przywódców innych państw. Dlatego jej charakterystyka jest tak ważna z punktu widzenia przeprowadzanej w książce analizy. Analizie poddano telemosty z 24 grudnia 2001 roku, 19 grudnia 2002 roku, 18 grudnia 2003 roku, 27 września 2005 roku, 25 października 2006 roku, 18 października 2007 roku, 25 kwietnia 2013 roku, 17 kwietnia 2014 roku, 16 kwietnia 2015 roku, 14 kwietnia 2016 roku i 15 czerwca 2017 roku.

Przeprowadzona analiza pozwoliła na sformułowanie zaprezentowanych niżej wniosków.

Orędzia są przykładem gatunku politycznego – właściwego. Nadawcą w ich przypadku jest polityk pełniący najważniejszą funkcję w państwie. Nieco inaczej jest w przypadku telemostów. Gatunek ten można nazwać polityczno-nieprofesjonalnym, gdyż nadawcą prawie wszystkich pytań są przedstawiciele różnych warstw społeczeństwa, zaś

nadawcą niemal wszystkich odpowiedzi jest profesjonalista – polityk. Część pytań zadawana jest w sposób pośredni – odczytywana jest przez dziennikarzy współprowadzących program lub przez prezydenta. Jednakże ich nadawcą są zainteresowani udziałem w programie Rosjanie.

Wszystkie analizowane orędzia są przykładem komunikacji hegemonicznej – rządzący zwraca się w swoich wypowiedziach do rządzonych. W przypadku orędzi inauguracyjnych i corocznych orędzi do Zgromadzenia Federalnego bezpośrednimi słuchaczami są przedstawiciele organów władzy. Jednakże dzięki przekazom medialnym z treścią orędzi mogą zapoznać się wszyscy zainteresowani. Telemosty można uznać za komunikację petycyjno-hegemoniczną, gdyż ze względu na formułę programu przypominającą rozmowę rządzący zwraca się do rządzonych a rządzieni mogą skierować swoje prośby, uwagi do rządzącego. Podobne zróżnicowanie można zauważyć w przypadku podziału wystąpień prezydenta ze względu na stopień konwencjonalizacji. Orędzia są skonwencjonalizowanymi gatunkami dyskursu prezydenckiego. Można określić ich utarte wzorce (dopuszczalne są oczywiście indywidualne realizacje orędzi, które zależą od preferencji mówcy). Telemosty są natomiast gatunkiem częściowo skonwencjonalizowanym. Można wskazać pewne cechy modelu telemostów (np. telemost swoją strukturą przypomina rozmowę, w każdym programie zadawane są pytania telefoniczne), ale jednocześnie zauważalne są częste modyfikacje formuły wynikające m.in. z rozwoju technologii (pytania można zadawać za pomocą internetu, sms-ów, uczestnikiem programu stali się goście zaproszeni do studia).

Wszystkie z analizowanych elementów dyskursu prezydenckiego reprezentują gatunek mówiony. Dodatkowo orędzia są gatunkiem monologowym, natomiast telemosty – dialogowym.

Orędzie inauguracyjne oraz orędzie noworoczne to, ze względu na objętość, gatunki średnie (liczą od 191 do 663 słów). Orędzie do Zgromadzenia Federalnego oraz telemost to zdecydowanie gatunki duże. Pierwsze z nich liczą od 5.146 słów do 11.429 słów. Natomiast telemosty to rozmowy ze społeczeństwem, w trakcie których Władimir Putin odpowiada średnio na 68 pytań (od 47 pytań w 2001 roku do 85 pytań w 2013 roku). Stanowi to niewielki odsetek pytań, które napływają do programu (w badanych programach było ich ponad 25 milionów). Telemosty trwały od 140 minut w roku 2001 do 287 minut (dwa razy dłużej) w roku 2013. Zdecydowanie dłuższe były spotkania z prezydentem po 2013 roku. Może to świadczyć przede wszystkim o sporym zainteresowaniu programem. Z biegiem lat



zmieniała się struktura pytań zadawanych w programie. Stałą pozycją były pytania zadawane przez prowadzących: od 1 pytania w latach 2006 i 2007 do 11 pytań w roku 2015. Zdecydowanie więcej pytań zadawali prowadzący od roku 2013. Miało to związek z wprowadzanymi w programie zmianami i zasadą prowadzenia dyskusji z prezydentem. Program nie miał przypominać, jak to było w pierwszych latach, wymiany typu pytanie – odpowiedź. Dzięki temu w telemestach mogło wybrzmieć więcej opinii, komentarzy i uwag. Nie tylko prezydent mógł prezentować swoją opinię na poruszane tematy. Czynili to także inni. Bardzo aktywnie głos zabierali goście, którzy pojawili się w studiu w roku 2013.

Po wprowadzeniu do programu gości zmniejszyła się liczba pytań i połączeń z wybranymi miejscami. W sumie nawiązano połączenie z ponad 80 miejscami, z niektórymi kilkakrotnie (czterokrotnie z Kaliningradem, trzykrotnie z Petersburgiem i Soczi, dwukrotnie z Irkuckiem, Iżewskiem, Jekaterynburgiem, Kazaniem, Nowosybirskiem, Rostowem nad Donem, Sewastopolem, Tomskiem, Władywostokiem i Wołgogradem). Kamery telewizyjne były ustawiane zarówno w wielkich miastach, jak i w małych miejscowościach, w kraju i poza jego granicami.

Telemosty są przykładem zdarzenia komunikacyjnego składającego się z licznych epizodów. Dzięki temu program charakteryzuje się tak dużą dynamiką – uczestnicy poszczególnych epizodów zmieniają się dosyć szybko. W gatunku telemostów komunikacyjny epizod składa się z pytania oraz odpowiedzi polityka. Dzięki częstej zmianie tematyki pytań zachowana jest odpowiednia dynamika programu. Można pokusić się o stwierdzenie, że telemosty są transformacją innego gatunku – wywiadu, ale bardziej trafne wydaje się stwierdzenie, iż mamy do czynienia z nowym, autonomicznym gatunkiem.

Bardziej zróżnicowane są analizowane gatunki przy uwzględnieniu kryterium związku wystąpienia z wydarzeniem politycznym. Orędzie inauguracyjne jest gatunkiem rytualnym – cyklicznym (mowa jest wygłaszana w trakcie uroczystości zaprzysiężenia prezydenta obejmującego urząd). Podobnie można zakwalifikować coroczne orędzia do Zgromadzenia Federalnego. Wpisują się one w rytuał wynikający z przepisów konstytucyjnych. Jednakże w 2017 roku orędzie nie zostało wygłoszone. Prezydent wystąpił przed Zgromadzeniem Federalnym dopiero w roku 2018. Dotychczasowa cykliczność (rytuał) została więc częściowo zaburzona. Orędzia noworoczne można natomiast uznać za gatunek rytualno-kalendarzowy. Ich wygłaszanie związane jest bowiem z konkretną datą – końcem roku. Bardziej skomplikowana jest sytuacja w przypadku telemostów – jest to gatunek, który można

uznać za kalendarzowy. Utrzymywana jest bowiem zasada, iż spotkanie prezydenta ze społeczeństwem odbywa się w miesiącach wiosennych (wcześniej jesiennych). Jednakże każdego roku ustalana jest data dostosowana do kalendarza prezydenckiego i innych jego obowiązków – stąd można również rozważyć możliwość uznania telemostów za gatunek częściowo spontaniczny.

Widać również pewne zróżnicowanie między gatunkami pod względem wykorzystywanych strategii komunikacyjnych. Są one uzależnione od nadrzędnego celu komunikacyjnego przypisanego danemu gatunkowi. W orędziach inauguracyjnych i orędziach noworocznych dominuje strategia samoprezentacji, realizowana za pomocą taktyki solidaryzacji i taktyki identyfikacji. Dodatkowo realizowana jest strategia kształtowania stanu emocjonalnego odbiorcy. Mówca wykorzystuje taktykę uwzględniania wartości ważnych dla Rosjan, taktykę jednoczenia ze społeczeństwem i taktykę odwoływania się do emocji słuchaczy.

Ponieważ celem corocznych orędzi do Zgromadzenia Federalnego jest podsumowanie działań zrealizowanych przez rosyjskie organy władzy a także nakreślenie kierunków działań na najbliższe miesiące, dominuje w nich strategii informacyjno-interpretacyjna. Prezydent wyjaśnia, komentuje i wskazuje możliwe sposoby rozwiązania problemu. Aby przedstawiane pomysły zyskały akceptację, prezydent wykorzystuje narzędzia strategii argumentacyjnej i agitacyjnej – uzasadnia oceny, wskazuje perspektywy rozwoju, obiecuje i wzywa do działania.

Najbardziej zróżnicowane pod względem stosowanych strategii są telemosty. Ta różnorodność wynika z bardzo ogólnego celu komunikacyjnego przypisanego temu gatunkowi dyskursu prezydenckiego. Głowa państwa chce poznać opinię społeczeństwa na temat funkcjonowania państwa, chce pozyskać dane o problemach mieszkańców różnych regionów. W związku z tym w rozmowach głowy państwa ze społeczeństwem dominuje strategia informacyjno-interpretacyjna, strategia argumentacyjna a następnie strategia kształtowania stanu emocjonalnego odbiorcy i strategia agitacyjna. Prezydent odpowiadając na pytania przekazuje informacje o sytuacji w kraju, komentuje podejmowane decyzje, stara się dokładnie wyjaśnić powody zaistniałej sytuacji i wskazuje perspektywy podejmowanych działań. Aby jego słowa zostały wysłuchane, głowa państwa odwołuje się do wartości dla Rosjan, składa obietnice i wzywa do działania. Dodatkowo prezydent buduje swój wizerunek przywódcy silnego i aktywnego. To głowa państwa, która dotrzymuje słowa,

skuteczna i decyzyjna, wykazująca się wiedzą i sprawnością zarządczą, a przede wszystkim – zatroskana sytuacją obywateli.

Wystąpienia Prezydenta Federacji Rosyjskiej są przedmiotem wielu opracowań przygotowywanych przez reprezentujących różne dyscypliny badaczy rosyjskich. Niestety brakuje prac (jak wspomniano wyżej), w których prezentowane byłyby wyniki badań przeprowadzonych przez naukowców polskich. Ta luka z całą pewnością powinna być zapełniona. Właściwa interpretacja, uwzględniająca różnice kulturowe, daje bowiem możliwość pełniejszego zrozumienia pozycji prezydenta na rosyjskiej scenie politycznej oraz sposobu postrzegania go przez społeczeństwo rosyjskie. I w tym ma pomóc prezentowane opracowanie.

Warto podkreślić, że aktywność komunikacyjna Prezydenta Federacji Rosyjskiej jest duża. Na uwagę zasługują z pewnością coroczne wielkie konferencje prasowe organizowane dla dziennikarzy krajowych i zagranicznych. W ich trakcie prezydent odpowiada na pytania dotyczące zarówno spraw rosyjskich, jak i międzynarodowych. Te trwające po kilka godzin spotkania dają prezydentowi możliwość udzielenia odpowiedzi na około stu pytań. W konferencjach bierze udział ponad 1000 dziennikarzy<sup>6</sup>. Prezydent uczestniczy też w konferencjach prasowych towarzyszących wizytom gości zagranicznych w Rosji oraz wizytom Prezydenta FR poza granicami kraju. Stałym elementem dyskursu prezydenckiego w Rosji są życzenia składane przedstawicielom różnych grup zawodowych i społecznych z okazji świąt. Prezydent uczestniczy także w spotkaniach okolicznościowych, w trakcie których obowiązkowo wygłasza przemówienia. Dla Rosjan bardzo ważne są przemówienia prezydenta wygłaszane 9 maja w trakcie uroczystych obchodów z okazji Dnia Zwycięstwa. Obywatele mogą się na bieżąco zapoznawać z treścią wystąpień prezydenta (na stronie internetowej Prezydenta Federacji Rosyjskiej) wygłaszanych w trakcie spotkań z premierem i ministrami, gubernatorami, przedstawicielami Zgromadzenia Federalnego. Prezydent Federacji Rosyjskiej jest również obecny w mediach społecznościowych. Można zauważyć zdecydowaną różnicę w aktywności Władimira Putina i Dmitrija Miedwiediewa w nowych mediach. Miedwiediew w czasach pełnienia funkcji głowy państwa, a także obecnie jako premier, wykazuje dużo większą aktywność szczególnie na Twitterze.

---

<sup>6</sup> Ostatnia konferencja odbyła się 20 grudnia 2018 roku. Wielkie konferencje prasowe są tematem pracy: U. Patocka-Sigłowy, *Wielkie konferencje prasowe Władimira Putina jako narzędzie kształtowania wizerunku polityka* (maszynopis tekstu przygotowywanego do druku).

Warto te wystąpienia poddać analizie, z wykorzystaniem np. zaproponowanego w pracy podejścia lingwistyczno-genologicznego. Niniejsze opracowanie jest punktem wyjściowym do kolejnych badań nad dyskursem prezydenckim i szerzej – politycznym w Rosji. Jest ono również próbą upowszechnienia i wprowadzenia do polskich badań osiągnięć badaczy rosyjskich zajmujących się komunikowaniem politycznym.

### **Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych**

Po uzyskaniu stopnia doktora opublikowałam (poza omówioną wyżej monografią) 4 artykuły w czasopismach znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities and Social Science, 3 artykuły w czasopismach międzynarodowych i krajowych spoza listy ERIH PLUS, 14 artykułów w monografiach wieloautorskich wydanych w Polsce i w Rosji. Publikowałam teksty w języku angielskim, języku polskim i języku rosyjskim. Na publikację oczekują 2 artykuły w czasopismach oraz 4 artykuły w monografiach wieloautorskich.

Byłam współredaktorem 6 monografii wieloautorskich.

Uczestniczyłam w życiu naukowym wygłaszając referaty na 18 konferencjach międzynarodowych i ogólnopolskich w Bydgoszczy (1), Gdańsku (7), Irkucku (1), Kaliningradzie (1), Krakowie (1), Lublinie (2), Łodzi (1), Poznaniu (1), Rzeszowie (1), Warszawie (2).

Byłam współorganizatorem czterech konferencji naukowych i seminariów: Międzynarodowe Seminarium Naukowe *Rosja w kryształach. Rozważania, fakty, miraż* (Gdańsk, 26 kwietnia 2014 roku), Interdyscyplinarna Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Samotność: aspekty, konteksty, wymiary* (Gdańsk, 16-17 października 2014 roku), Międzynarodowe Seminarium Naukowe *Międzyjęzykowe i międzykulturowe konteksty współczesnego dyskursu publicznego* (Gdańsk, 16 listopada 2015 roku), Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa *Żywioty. Motyw ognia w literaturze, kulturze i sztuce* (Gdańsk, 13-14 października 2016 roku).

Moje zainteresowania naukowe koncentrują się wokół następujących zagadnień: (1) komunikowanie polityczne w Rosji (przede wszystkim perspektywa lingwistyczno-genologiczna i pragmatyczna), (2) narzędzia kreowania wizerunku Rosji (w tym polityków

rosyjskich) w polskim dyskursie medialnym, (3) zachodni ezoteryzm w polskim przedwojennym dyskursie prasowym.

### Komunikowanie polityczne w Rosji

Zagadnieniom komunikowania politycznego poświęcona jest prezentowana wyżej monografia. Do dyskursu politycznego odwołuję się również w innych publikacjach. Część z nich dotyczy dyskursu prezydenckiego. Analizie poddałam prezydenckie orędzia noworoczne (*Orędzie prezydenckie jako gatunek wypowiedzi politycznej*, [w:] *Dyskursy komunikacji medialnej*, red. A. Filipczak-Białkowska, Łódź 2011, s. 93-100), telemosty (*Gorąca linia Władimira Putina – prezydent w ogniu pytań obywateli*, [w:] *Perswazja językowa w różnych dyskursach*, red. Ż. Śładkiewicz, A. Klimkiewicz, Gdańsk 2017, s. 131-147), orędzia do Zgromadzenia Federalnego (*The mechanism of political speeches using the example of the address of President Vladimir Putin*, „Russian Linguistic Bulletin” 2015, nr 3, s. 24-28; *Механизм политических выступлений президента Владимира Путина (на материале послания с 25 апреля 2005 года)*, „Научный Вестник Воронежского государственного архитектурно-строительного университета. Серия Лингвистика и межкультурная коммуникация” 2014, выпуск 14, s. 18-26), wystąpienie prezydenta Putina na konferencji międzynarodowej w Monachium 10 lutego 2007 roku (*Специфика политической коммуникации (на материале выступления В.В. Путина)*, [w:] *Коммуникация как предмет междисциплинарных исследований*, red. С.С. Ваулина, Калининград 2012, s. 224-231), wywiad, którego Władimir Putin udzielił Adamowi Michnikowi 15 stycznia 2002 roku (*Strategie konwersacyjne w dialogu (na podstawie wywiadu Adama Michnika z Władimirem Putinem)*, [w:] *Od dźwięku do słowa i jeszcze dalej*, red. K. Wojan, E. Konefał, Gdańsk 2013, s. 311-318).

Ostatnio obszar moich zainteresowań związanych z komunikowaniem politycznym w Rosji poszerzyłam o wystąpienia jednego z czołowych rosyjskich polityków – ministra Siergieja Ławrowa. Dotychczas analizie poddałam wybrane wypowiedzi ministra z lat 2017 i 2018. Starłam się odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób dyplomata konstruuje swoje wypowiedzi dotyczące Polski (*Polska w wystąpieniach ministra spraw zagranicznych Federacji Rosyjskiej Siergieja Wiktorowicza Ławrowa*, „Przegląd Rusycystyczny” 2018, nr 4, s. 86-99). W jednym z tekstów zaprezentowałam lingwistyczno-aksjologiczną analizę portretu językowego ministra spraw zagranicznych Federacji Rosyjskiej – wskazałam cechy

charakterystyczne językowego wyrażania oceny negatywnej w języku Ławrowa (*Środki eksplikacji oceny w języku Siergieja Wiktorowicza Ławrowa*, [w:] *Porządek słów. Gramatyka. Styl. Dyskurs*, red. T. Kananowicz, A. Klimkiewicz, Gdańsk 2018, s. 295-304 – publikacja w drugim kwartale 2019).

### Narzędzia kreowania wizerunku Rosji w polskim dyskursie medialnym

Stosunki na arenie geopolitycznej w znacznej mierze kształtują wizerunek krajów, ponieważ przyciągają one w sposób naturalny uwagę mediów. Wyobrażenia współczesnego człowieka o świecie są w znacznym stopniu odbiciem obrazów prezentowanych przez telewizję, radio, prasę i Internet. W ciągu ostatnich lat daje się zauważyć coraz większy dystans między Rosją a Polską.

Wizerunek kraju jest kształtowany zarówno przez jego przeszłość, jak i współczesność. Często pozostaje on pod wpływem stereotypów narodowych, które ukształtowały się na przestrzeni lat i tkwią głęboko zakorzenione w kulturze i tradycji kraju, skąd pochodzą obserwatorzy. Zgodnie ze społeczno-poznawczym nurtem w psychologii społecznej przyjmuje się, że stereotyp określonej narodowości jest to zespół przekonań na temat atrybutów jej przedstawicieli. Atrybuty te mogą być przypisywane każdej osobie będącej członkiem danej grupy bez uwzględnienia różnic indywidualnych pomiędzy nimi. Wizerunek kraju jest pojęciem szerszym niż stereotyp jego mieszkańca. O ile stereotyp mieszkańców ogranicza się do przypisywania im określonych cech osobowych, o tyle wizerunek kraju oprócz cech osobowych jego obywateli obejmuje inne aspekty funkcjonowania kraju w teraźniejszości lub przeszłości, a więc związane z historią kraju, gospodarką, polityką, geografą itd. Stereotypy kształtowane są przez otoczenie, są statyczne i bardzo trudne do zmiany, natomiast wizerunek jest tworzony z aktywnych komponentów, łatwiej go zmieniać i wpływać na niego. Stereotypów raczej nie da się unikać, gdyż odgrywają istotną rolę w funkcjonowaniu poznawczym człowieka – dają poczucie orientacji i wypełniają luki informacyjne. Mogą, ale wcale nie muszą, działać na niekorzyść wizerunku państwa.

Relacje polsko-rosyjskie w XXI wieku zachęcają do refleksji nie tylko nad historią tego sąsiedztwa, ale przede wszystkim nad jego teraźniejszością i przyszłością. We wzajemnych stosunkach międzypaństwowych obok spraw politycznych i gospodarczych istotną rolę odgrywają także relacje społeczne, odzwierciedlone między innymi

w wyobrażeniach Polaków o Rosjanach ugruntowanych przez pamięć osadzoną w historii, uwarunkowaną czynnikami politycznymi, gospodarczymi, kulturalnymi, i w dużym stopniu kreowanych przez media. Nie ulega wątpliwości, że kwestie rosyjskie są komentowane na łamach polskiej prasy, w polskim radiu, telewizji czy Internecie.

Pojawia się więc pytanie o medialny wizerunek Rosji w Polsce. Czy relacje między sąsiadującymi i oddziałującymi na siebie społeczeństwami są na tyle stabilne, aby można było przezwyciężyć trudną przeszłość oraz politycznie kształtowaną teraźniejszość i wspólnie stawić czoła wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości?

Celem prowadzonych przeze mnie badań jest rekonstrukcja wizerunku Rosji w polskim dyskursie medialnym przede wszystkim na przykładzie wybranych tygodników opinii, ale także Internetu. Głównym zadaniem jest sprecyzowanie wizerunku Rosji i zidentyfikowanie czynników wpływających na budowę tego obrazu. Kolejnym zaś zadaniem jest analiza ewolucji wizerunku tegoż państwa.

Podstawowym trzonem badań jest opis prezentacji wybranego kraju i jego przedstawicieli na łamach tygodników opinii, przede wszystkim „Newsweek Polska” (liberalny tygodnik społeczno-polityczny, polskie wydanie amerykańskiego „Newsweeka”), „Polityka” (liberalno-lewicowy opiniotwórczy tygodnik społeczno-polityczny), „Wprost” (liberalny polski tygodnik społeczno-polityczny). Z przeprowadzonych przeze mnie analiz wynika, iż obraz kraju w prasie nie jest kompletny i często bywa uproszczony, co jest związane z niemożliwością przedstawienia wszystkich faktów. Ograniczenia i dysproporcje w obrazie danego kraju mogą wynikać z limitu miejsca, profilu tygodnika, braku stałych korespondentów zagranicznych czy wreszcie ze słabych związków polityczno-społecznych danego kraju z Polską.

Tematyka wizerunku Rosji w polskim dyskursie medialnym została poruszona przeze mnie w tekstach: *Obraz polityków rosyjskich na łamach tygodników „Wprost”, „Polityka”, „Newsweek”, „Przegląd Rusycystyczny”* 2012, nr 1/2 (137/138), s. 72-86; *Wizerunek prezydenta Władimira Putina na portalach społecznościowych (na przykładzie facebooka), „Przegląd Rusycystyczny”* 2016, nr 4, s. 101-117; *Wizerunek Władimira Putina i Dmitrija Miedwediewa na łamach wybranych numerów tygodnika „Wprost”, [w:] Obrazy Rosji i Rosjan w Polsce od końca XIX wieku do początku XXI stulecia. Myśl polityczna. Media. Opinia publiczna*, red. E. Kirwiel, E. Maj, E. Podgajna, Lublin 2011, s. 271-287; *Piotr Wielki, Adolf Putin, Breżniew naszych czasów – Władimir Putin w oczach publicystów wybranego*

polskiego tygodnika opinii, [w:] *Славянские языки и культуры: прошлое, настоящее, будущее*, red. А.Х. Никитина, Т.А. Заиндинова, Иркутск 2013, s. 73-78. Z zagadnieniem tym częściowo związany jest tekst z pogranicza dyskursu medialnego i marketingu: *Marketing polityczny w kampanii prezydenckiej (na przykładzie Rosji i Stanów Zjednoczonych)*, [w:] *Międzyjęzykowe i międzykulturowe konteksty współczesnego dyskursu publicznego*, red. A. Pstyga, U. Patocka-Sigłowy, Gdańsk 2017, s. 105-124, a także artykuł poruszający problem biografii politycznej: *Стронгмен, царь, деспот – Владимир Путин в политической биографии*, [w:] *Magia ksiąg księgi magii. Księga jubileuszowa poświęcona Profesor Irenie Fijałkowskiej-Janiak*, red. D. Oboleńska, U. Patocka-Sigłowy, Gdańsk 2017, s. 199-207.

### Zachodni ezoteryzm w polskim przedwojennym dyskursie prasowym

Jednym z obszarów moich zainteresowań badawczych jest polski przedwojenny dyskurs prasowy, a zwłaszcza sposoby istnienia elementów filozofii ezoterycznej w prasie II RP. Badania nad tym zagadnieniem prowadziłam i nadal prowadzę w interdyscyplinarnym zespole działającym w ramach projektu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, którego założenia i przebieg zostały zaprezentowane poniżej.

### **Działalność naukowa prowadzona w ramach projektów badawczych**

**Projekt badawczy:** *Kultura polska wobec zachodniej filozofii ezoterycznej w latach 1890-1939*, strona www projektu: <http://www.tradycjaezoteryczna.ug.edu.pl/node/1>.

Od maja 2016 roku jestem członkiem międzynarodowego zespołu badawczego w projekcie *Kultura polska wobec zachodniej filozofii ezoterycznej w latach 1890-1939* (czas realizacji projektu: maj 2016 – kwiecień 2019). Projekt finansowany jest ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (0186/NPRH4/H2b/83/2016), a jego kierownikiem jest dr hab. Monika Rzczycka, prof. UG. Wśród wykonawców projektu znaleźli się uczeni z polskich i zagranicznych ośrodków badawczych, m.in. z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu w Ostrawie i Rosyjskiej Akademii Nauk. Celem projektu jest rozwój badań akademickich nad zachodnią tradycją ezoteryczną i jej wpływem na kulturę polską. W ramach projektu prowadzone są



interdyscyplinarne badania kompleksu zjawisk związanych z aktywnością w przedwojennej Polsce różnych formacji ezoterycznych: dużych stowarzyszeń, takich jak polskie reprezentacje Towarzystwa Teozoficznego, czy Towarzystwa Antropozoficznego, będących filiami ówczesnych organizacji europejskich i światowych; inicjacyjnych organizacji wolnomularskich i paramasońskich; ruchów należących do kulturowych mód jak np. spirytyzm, astrologia czy magia ceremonialna; grup formalnych i nieformalnych o charakterze ezoterycznym. Przedmiotem badań jest także działalność polskich ezoteryków pozostających poza formacjami ezoterycznymi, a także wpływ światopoglądów ezoterycznych na kulturę polską oraz **dyskursy społeczne i polityczne kształtujące się pod wpływem myśli ezoterycznej**. Zadania realizowane w ramach projektu obejmują szerokie badania faktograficzne.

W projekcie tym kieruję pracami sekcji *Adwersarze, polemiści i sympatycy. Ezoteryzm polski w debacie społecznej*. Do moich zadań należy:

- koordynowanie prac badawczych tej sekcji, w tym organizowanie i prowadzenie kwerend dokumentowych;
- przygotowywanie analiz prasoznawczych pozyskanych źródeł, obejmujących m.in. miejsce publikacji i formy oddziaływania czy źródła inspiracji polskich czasopism ezoterycznych takich jak np. „Dziwy Życia”, „Feniks”, „Hejnał”, „Lekarz Tybetański”, „Lotos”, „Myśl Teozoficzna”, „Niebo Gwiazdziste”, „Odrodzenie”, „Pochodnia”, „Przegląd Metapsychiczny”, „Przegląd Teozoficzny”, „Słoneczniki”, „Synarchista”, „Świat Ducha”, „Świat Nadzmysłowy”, „Świat Niewidzialny”, „Świt”, „Teozofia”, „Wiedza Duchowa”, „Zagadnienia Metapsychiczne”, „Zdrój” i inne;
- przygotowywanie analiz jakościowych i ilościowych tekstów o tematyce ezoterycznej opublikowanych w wybranych czasopismach nieezoterycznych wydawanych w okresie od 1890 do 1939, m.in. „Ateneum”, „Bluszcz”, „Czas”, „Epoka”, „Express Poranny”, „Express Wieczorny Ilustrowany”, „Gazeta Polska”, „Gazeta Tygodniowa”, „Gazeta Warszawska”, „Głos Poranny”, „Ilustrowany Kurier Codzienny”, „Kurier Codzienny”, „Kurier Poranny”, „Kurier Warszawski”, „Myśl Narodowa”, „Na Szerokim Świecie”;
- opracowanie haseł encyklopedycznych wchodzących do leksykonu polskiego ezoteryzmu – do przygotowywanych przeze mnie haseł należą m.in. Biblioteka „Lotosu”, Biblioteka Wiedzy Tajemnej, „Dziwy Życia”, „Hejnał”, Książnica Wiedzy

Duchowej, „Lekarz Tybetański”, „Lotos”, „Myśl Teozoficzna”, „Niebo Gwiazdziste”, „Odrodzenie”, Oficyna Wydawnicza „Hejnał”, „Przegląd Metapsychiczny”, „Przegląd Teozoficzny”, „Słoneczniki”, „Świat Ducha”, „Świat Nadzmysłowy”, „Świat Niewidzialny”, „Świt”, „Wiedza Duchowa”, „Wyzwolenie”, „Zagadnienia Metapsychiczne”;

- przygotowanie bibliografii publikacji ezoterycznych wydanych na ziemiach polskich w latach 1890-1939;
- badania wpływu idei ezoterycznych na polską kulturę popularną w latach 1890-1939 – plakaty, przedstawienia teatralne, kabaret, film.

Wyniki badań prowadzonych w ramach projektu prezentowałam na konferencjach i sympozjach naukowych w Gdańsku, Lublinie i Warszawie. Przeprowadzone badania zaowocowały przygotowaniem obszernych rozdziałów w trzech monografiach zbiorowych obecnie złożonych do druku:

- *Prasa teozoficzna i wydawnictwa antropozoficzne w II RP*, [w:] *Polskie tradycje ezoteryczne w latach 1890-1939: teozofia i antropozofia*, red. M. Rzeczycka, I. Trzcińska, Gdańsk 2019;
- *Polska prasa ezoteryczna i wydawnictwa książkowe w latach 1890-1939*, [w:] *Polskie tradycje ezoteryczne w latach 1890-1939: formacje, ludzie, idee*, red. I. Trzcińska, M. Rzeczycka, Gdańsk 2019;
- *Polish esoteric press and book publications in the years 1890-1939*, [w:] *Polish esoteric traditions 1890-1939*, ed. A. Świerzowska, Gdańsk 2019.

Ponadto, we współpracy z Moniką Rzeczycką, powstały dwa artykuły złożone do druku w czasopiśmie:

- *Nowa Era – Nowa Pol(s)ka. Polskie ezoteryki – budowniczy II RP*, „Państwo i Społeczeństwo” 2019;
- „*Wiedza Duchowa*”: z dziejów przedwojennej prasy ezoterycznej, „Zeszyty Prasoznawcze” 2019.

Rezultatem badań przeprowadzonych w tym projekcie jest również monografia poświęcona obecności tematyki ezoterycznej w wybranych tytułach prasowych II RP, którą obecnie przygotowuję.

W latach 2005 i 2007 realizowałam projekty finansowane przez Uniwersytet Gdański w ramach badań własnych: Badania Własne UG 2005 – *Problem manipulacji językowej w polskich i rosyjskich środkach komunikacji masowej*, Badania Własne UG 2007 – *Narzędzia manipulacji językowej w wypowiedziach polityków*.

### **Działalność dydaktyczna**

Na Uniwersytecie Gdańskim prowadzę zajęcia dydaktyczne dla studentów filologii rosyjskiej, rosjoznawstwa, sinologii, skandynawistyki, studiów bałkańskich, studiów wschodnich. Wśród prowadzonych przeze mnie wykładów, konwersatoriów i ćwiczeń audytoryjnych znalazły się: *Dyskurs rosyjski*, *Funkcjonowanie przedsiębiorstw na rynku rosyjskim*, *Gramatyka kontrastywna polsko-rosyjska*, *Gramatyka opisowa języka rosyjskiego*, *Język mediów i reklamy*, *Język w interakcjach handlowych*, *Podstawy językoznawstwa ogólnego*, *Otoczenie kulturowe w biznesie*, *Komunikacja międzykulturowa*, *Podstawy zarządzania*, *Realia społeczno-gospodarcze Rosji*, *Realia społeczno-polityczne współczesnej Rosji*, *Seminarium licencjackie*, *Seminarium magisterskie*, *Strategie public relations i media relations*, *Techniki negocjacji*, *Techniki negocjacji i komunikacji interpersonalnej*, *Wstęp do dyplomacji*, *Wstęp do językoznawstwa*.

W roku akademickim 2018/2019 prowadzę zajęcia dla studentów studiów stacjonarnych pierwszego stopnia w formie wykładów: *Otoczenie kulturowe w biznesie* (studia wschodnie), *Realia społeczno-polityczne współczesnej Rosji* (rosjoznawstwo i studia wschodnie), *Techniki negocjacji* (studia bałkańskie), *Techniki negocjacji i komunikacji interpersonalnej* (rosjoznawstwo), *Wstęp do dyplomacji* (studia bałkańskie i rosjoznawstwo), konwersatoriów: *Otoczenie kulturowe w biznesie* (sinologia i studia wschodnie) i ćwiczeń audytoryjnych: *Podstawy zarządzania* (studia wschodnie), *Techniki negocjacji* (studia bałkańskie), *Techniki negocjacji i komunikacji interpersonalnej* (studia wschodnie) oraz *Seminarium licencjackie* dla studentów rosjoznawstwa, sinologii i studiów wschodnich. Wszystkie zajęcia prowadzone są według mojego autorskiego programu.

Byłam promotorem 35 prac magisterskich (w zakresie filologii rosyjskiej) i 108 prac licencjackich (w zakresie filologii rosyjskiej, rosjoznawstwa i studiów wschodnich). Zrecenzowałam około 70 prac magisterskich i licencjackich (w zakresie filologii rosyjskiej, rosjoznawstwa, sinologii, studiów wschodnich, zarządzania instytucjami artystycznymi). Przygotowana pod moim kierunkiem praca dyplomowa otrzymała w 2016 roku nagrodę

Dyrektora Instytutu Rusycystyki i Studiów Wschodnich w konkursie na najlepszą pracę dyplomową w kategorii praca licencjacka.

27 czerwca 2018 roku Rada Wydziału Filologicznego powołała mnie do pełnienia funkcji promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Marty Noińskiej, która przygotowuje rozprawę pt. *Orędzie noworoczne przywódcy państwa jako rytualny gatunek dyskursu medialnego na materiale rosyjskich, niemieckich i polskich przemówień. Analiza mediolingwistyczna* pod kierunkiem dr hab. Żanny Śładkiewicz.

W Sopockiej Szkole Wyższej prowadziłam wykłady i ćwiczenia audytoryjne dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych architektury krajobrazu, ekonomii i europeistyki z przedmiotów *Międzynarodowy obieg informacji, Podstawy komunikacji międzykulturowej, Różnice kulturowe w biznesie, Techniki negocjacji*. Byłam promotorem 16 prac licencjackich na kierunku europeistyka.

Wzięłam udział w projekcie *W trosce o jakość w ilości – program interdyscyplinarnego wspierania studenta filologii obcej w oparciu o metodę tutoringów akademickiego w Uniwersytecie Gdańskim* (01.03.2014 – 31.05.2016). W jego ramach uczestniczyłam w zajęciach przygotowujących do pracy tutora oraz przeprowadziłam trzy tutoriale *Komunikowanie polityczne – wybrane zagadnienia* dla studentów rosjoznawstwa.

Moja działalność dydaktyczna zyskała uznanie studentów i w związku z tym dwukrotnie byłam nominowana do Nagrody „Nauczyciel Roku” im. Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza. W 2007 roku otrzymałam wyróżnienie – indywidualna nagroda Rektora UG (drugiego stopnia) za osiągnięcia dydaktyczne, a w roku 2015 zostałam Nauczycielem Roku – indywidualna nagroda Rektora UG (pierwszego stopnia) za osiągnięcia dydaktyczne.

### **Działalność organizacyjna**

Od początku pracy na Uniwersytecie Gdańskim aktywnie uczestniczę w działaniach licznych komisji i zespołów działających zarówno na poziomie całej uczelni, jak i wydziału oraz instytutu.

### Działalność organizacyjna i funkcje pełnione na Uniwersytecie Gdańskim

Od 01.09.2012 jestem członkiem Senatu Uniwersytetu Gdańskiego (kadencja 2012–2016 i kadencja 2016–2020). Biorę również udział w pracach komisji senackich i uczelnianych: od 01.09.2016 roku jestem członkiem Senackiej Komisji ds. Organizacji i Rozwoju (kadencja 2016–2020), byłam członkiem Senackiej Komisji Badań Naukowych i Współpracy z Zagranicą (01.09.2008–30.08.2012), Senackiej Komisji ds. Kształcenia (30.06.2011–31.08.2012) i Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej (01.09.2012–20.03.2017).

Brałam również udział w pracach międzyuczelnianego zespołu przygotowującego propozycje inicjatyw realizowanych w ramach programu *Study In Pomorskie* (2013). W tym samym roku byłam członkiem Komisji ds. wdrożenia w Uniwersytecie Gdańskim indeksu elektronicznego. W 2011 roku decyzją Rektora zostałam powołana na członka Zespołu Wdrożeniowego Komisji ds. Polityki Ryzyka (Podzespół ds. Kształcenia).

### Działalność organizacyjna i funkcje pełnione na Wydziale Filologicznym (wcześniej Wydział Filologiczno-Historyczny)

Przez dwie kadencje (2008–2012 i 2012–2016) byłam Prodziekanem Wydziału Filologicznego ds. Studenckich. Nieprzerwanie od 15.10.2003 roku biorę udział w posiedzeniach Rady Wydziału Filologicznego (15.10.2003–30.08.2005 – jako osoba zaproszona do udziału w Radach Wydziału, 01.09.2005–30.08.2008 – udział w posiedzeniach Rady w związku z pełnioną funkcją zastępcy Dyrektora Instytutu, 01.09.2018–31.08.2016 – Prodziekan Wydziału, członek Rady, od 01.09.2016 roku przedstawiciel pracowników niesamodzielnych w Radzie Wydziału).

W latach 1996–2008 byłam członkiem Wydziałowej Komisji Językoznawczej ds. Oceny Adiunktów i Asystentów. W 2003 roku i 2005 roku uczestniczyłam w pracach Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej.

W roku 2007 byłam przewodniczącą zespołu przygotowującego plan funkcjonalno-użytkowy Budynku Neofilologii (nowa siedziba Wydziału Filologicznego).

W latach 2007 i 2008 w związku z przekształceniem Wydziału Filologiczno-Historycznego w Wydział Filologiczny i Wydział Historyczny byłam sekretarzem zespołu przygotowującego dokumentację do wniosku o podział Wydziału Filologiczno-Historycznego oraz sekretarzem zespołu przygotowującego wniosek o przeniesienie uprawnień doktorskich

i habilitacyjnych w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa z Wydziału Filologiczno-Historycznego na Wydział Filologiczny.

Od 01.09.2012 roku jestem członkiem Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia (kadencja 2012–2016 i kadencja 2016–2020).

W okresie od 16.06.2014 roku do 30.08.2016 roku byłam wydziałowym koordynatorem systemu POLON.

Od 08.05.2014 roku jestem kierownikiem Pracowni Badań Nad Komunikowaniem Politycznym afiliowanej przy Wydziale Filologicznym.

Działalność organizacyjna i funkcje pełnione w Instytucie Rusycystyki i Studiów Wschodnich (wcześniej Instytut Filologii Słowiańskiej i Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej)

W okresie od 15.10.2003 roku do 30.06.2004 roku pełniłam obowiązki Dyrektora Instytutu Filologii Słowiańskiej. W kadencji 2005–2008 (01.09.2005–31.08.2008) byłam zastępcą Dyrektora Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej ds. Kształcenia. W okresie od 01.11.2008 roku do 01.02.2009 roku byłam Kierownikiem Pracowni Rosjoznawstwa w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej.

Od 1997 roku jestem członkiem Rady Instytutu.

Od 2012 roku jestem członkiem Rady Programowej kierunków prowadzonych w Instytucie Rusycystyki i Studiów Wschodnich (filologia rosyjska, rosjoznawstwo, sinologia, studia wschodnie).

Wielokrotnie uczestniczyłam w pracach mających na celu dostosowanie programu kształcenia na kierunku filologia rosyjska do zmieniających się przepisów (2004 – opracowanie koncepcji studiów niestacjonarnych, 2005 – członek zespołu przygotowującego plan studiów dwustopniowych, 2006 – opracowanie, wspólnie z dr Łucją Biel z Instytutu Anglistyki, planu studiów dwuprzedmiotowej specjalności nauczycielskiej z wiedzą o kulturze, 2007 – opracowanie planu studiów dla specjalności *Komunikacja językowa w sferze biznesu* dla studiów stacjonarnych pierwszego stopnia). Jestem współautorem programu kształcenia na kierunkach rosjoznawstwo (studia stacjonarne pierwszego stopnia), sinologia (studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia) oraz pomysłodawcą uruchomienia kierunku studia wschodnie (studia stacjonarne pierwszego stopnia) i współautorem programu kształcenia na tym kierunku – studia prowadzone w Instytucie od

roku 2015/2016. W 2012 roku opracowywałam nowe koncepcje kształcenia dla kierunków studiów zgodne z zasadami KRK. Obecnie biorę udział w pracach zespołu przygotowującego korektę programów kształcenia i ich dostosowanie do przepisów nowej ustawy.

Pełniłam również funkcję koordynatora ECTS w Instytucie. Brałam udział w pracy zespołów przygotowujących raporty samooceny i dokumentację dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej i Uczelnianej Komisji Akredytacyjnej (2002, 2007, 2018). Jestem koordynatorem modułu kształcenia w Instytucie Rusycystyki i Studiów Wschodnich (dla kierunków roszjznawstwo, sinologia, studia wschodnie).

Od semestru zimowego 1999/2000 do semestru zimowego 2018/2019 przygotowywałam harmonogramy (plany) zajęć dla wszystkich kierunków prowadzonych przez Instytut Rusycystyki i Studiów Wschodnich.

W roku 2003 byłam członkiem Komisji Rekrutacyjnej w Instytucie Filologii Słowiańskiej.

W 2009 roku pełniłam funkcję opiekuna Studenckiego Koła Naukowego Rosjznawców „Czeburaszka”. Byłam również opiekunem roku na filologii rosyjskiej. Obecnie jestem opiekunem roku na kierunku sinologia.

W kwietniu 2017 roku zostałam powołana do pełnienia funkcji kierownika studenckich praktyk zawodowych na kierunku studia wschodnie.

Za działalność organizacyjną zostałam trzykrotnie nagrodzona przez Rektora Uniwersytetu Gdańskiego (2008, 2011, 2012) oraz jeden raz przez Dziekana Wydziału Filologicznego (2016).

### **Działalność popularyzatorska**

W ramach działalności promocyjnej i popularyzującej naukę wielokrotnie koordynowałam działania związane z przygotowaniem i prezentacją oferty Wydziału Filologicznego oraz Instytutu Rusycystyki i Studiów Wschodniej na Targach *Akademia*. W ramach tychże Targów odbyłam liczne spotkania z kandydatami na studia.

W 2016 roku w ramach Tygodnia Przedsiębiorczości przygotowałam i wygłosiłam wykłady z cyklu *Wzorce i bariery kulturowe w organizacjach* dla uczniów Zespołu Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni. Przez wiele lat współpracowałam również

z Zespołem Szkół Handlowych w Sopocie, Szkołami Okrętowymi i Ogólnokształcącymi CONRADINUM w Gdańsku, Gdańską Akademią Gospodarczą i Towarzystwem Edukacji Bankowej w Gdańsku.

W 2018 roku byłam ekspertem i członkiem rady programowej w międzynarodowym projekcie *Mind Over Media in Europe – Analyzing Contemporary Propaganda*. Liderem w projekcie była Fundacja Evens. Projekt realizowany był przez konsorcjum, w skład którego weszły organizacje z Belgii (IMEC/Mediawijs), Chorwacji (Association for Communication and Media Culture), Francji (Media Maker/Citizen Press), Rumunii (Mediawise Society). Partnerem ze strony polskiej było Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie. Projekt był finansowany przez Dyрекcję Generalną ds. Sieci Komunikacyjnych, Treści i Technologii Komisji Europejskiej. *Mind Over Media Polska. Szkoła krytycznego myślenia* to polska wersja programu. W jego ramach został przygotowany korpus materiałów edukacyjnych, które mogą pomóc nauczycielom w realizacji zajęć poświęconych przede wszystkim propagandzie i manipulacji językowej w mediach.

Uputo chę - sig 10

Uputo